

Kariny Frigyes

Háromszázéves kártyavár

(Destrukció a Tabánban)

Irtta: Kariny Frigyes

Hát megindult a nagy Bontás, a hivatalos Destrukció, a szószerintvett Leépítés — az ismeretlen Cato (könynyű Catót táncba vinni!) addig dörmögte a fülekbe »*Tabanum esse delendum*«, míg a Város meghallgatta őt s kimondotta: Tabánt pedig egyenlővé kell tenni a földdel, még mielőtt elhatároztuk volna, mit építünk a helyére.

Mint klasszikus kollégám, Scipio, ma délután kimentem »leülni Tabánromjai fölé, hogy holnapra a nyájas előfizető friss állapotban kapja meg, egyenesen levelezésbe csöpögtetve, az e célból közvetlenül a szedőgépbe ejtett könnyeimet.

*

Feldmann úr, a bontási műveletek megbízott vállalkozója, nem fogja fel a dolgot tragikusan, ő építeni époly szívesen épít, mint bont. Csodálkozik, megtudván, mi járatban vagyok: mi van azon írnivaló és sírnivaló? Egyébként nem bánja. »Ha pénzbe nem kerül, írhatnak az urak, amit akarnak«, jegyzi meg egy sztoikus böles sokezeréves tapasztalattal. Odatovábbít *Gréczy János* bontómesterhez, aki aztán megadja a szakszerű felvilágosításokat.

*

Másfélszáz házat ítélték halálra, egyelőre, de csak tíz-hússzal készültek el; az Árok-köz még épen áll. Itt, ahol állunk, egy háromszázéves konyha közepén, már csak a mennyei bolt kéklik fejünk felett — odébb, a két nagy szobát még féltőn borítja a régi bolthajtás. A konyha falai állnak még, a vízvezeték működik.

Nem is olyan egyszerű dolog házat bontani. Ismerni kell az anyagot, a régivágású építésmunkát, különben könnyen jár az ember úgy, hogy a könnyelműen kikezdett földem (vizszintes válaszfal) nyakábaszakad a rombolónak, maga alá temeti. (Forradalmárok figyelmébe!) Tudni kell, milyen *sit*-tel (törmelékanyag) dolgoztak hajdanán, s hogy a *gleitni* (tégla) hogy váltakozik a természetével. Ezeket óvatosan, egymásután szedi le a munkás, mint aki kártyavárat szed le, nehogy egyszerre omoljon össze az egész, egy selesen kirántott kártyalap nyomán.

S közben a magyar nyelv tisztaságára is ügyelni kell. *Gréczy* mester rendreutasítja *Szeniczey* János előmunkást, aki jelen gyászbeszédemben szintén szerepelni óhajtott, mint a Hamlet sírásója, hogy az nem »tiplifa«, mint ő mondja, hanem »csapófa«. (Kosztolányi barátom figyelmébe!)

Egy másik munkás régi pénzt hoz a tenyerén: most találta a felfestett padló alatt. (Tudni kell, — én

véletlenül tudom — hogy ez ősrégi szokás, krajcárt tenni az épülő padló alá.) A pénzről kiderül, hogy a padló nem egykorú a házzal — először látkok életében egy valódi hatost: 6 Kreuzer van ráírva.

*

Egyébként semmi különös »lelet« nem került még elő, se falbarejtett kincs, se elásott hullá, elfeledett bűntény-áldozata. Ha majd találnak, előbbi a város tulajdonába megy, utóbbit a rendőrség múzeuma igényli ki.

Ezt mind a munkásoktól tudom meg. Az egész társaság, nógrádi: ehez a speciális munkához, ügylésznek, ott értenek legjobban. Ha nem tudnám, hogy kitűnő sok szép építőmunkát végzett miniszterünk, Sztranyv-szky és Scitovszky is odaválók, ezeket után Nógrádot volnék kénytelen »destrukció fészke« gyanánt ajánlani.

Kérdésemre, nem sajnálják-e azt a sok festői szépséget, amit itt eltakarítanak, görbén néznek rám, mint a szemetes nézne holmi félbolondra, aki vissza akarna tartani munkájában. Még a pincéket is kivájják, felkotorják. »Kipucoljuk ezt, uram, mint egy odvas fogat.«

*

Könyörgő tekintettel próbálok megértést találni egy szőke hölgy arcán, aki folyton nyomon követ bennünket, miközben a munkások magyarázzák a műveleteket: talán megérti a művész bánatát, akinek számára egy törött kancsó, egy régi rézpenz, egy nyomorult viskó, egy lyukas nadrág, ha megfelelő környezetből válik ki, nagyobb érték lehet Balbó azurflot-tájánál — a visszahozhatatlan Emlék bánatos szépségét sugározzák ezek, ugy-e, ön is érzi, Asszonyom?

A szőke hölgy azonban szigorúan néz, lehet, hogy félreértett, aztán Feldmann úrhoz fordul és magyarázni kezdi, hogy az ablakfák miatt van itt már tizedszer, eladják-e anynyiért, vagy nem adják, ő nem hajlandó nagyobb áldozatra.

Ó idők! Hová lett a költészet?

(Mégjegyzem, igaza van. Ezeket az ablakfákat nagyon szépen fel lehet még használni holmi vikend-villák részére — nekem is eszembejuthatott volna.)

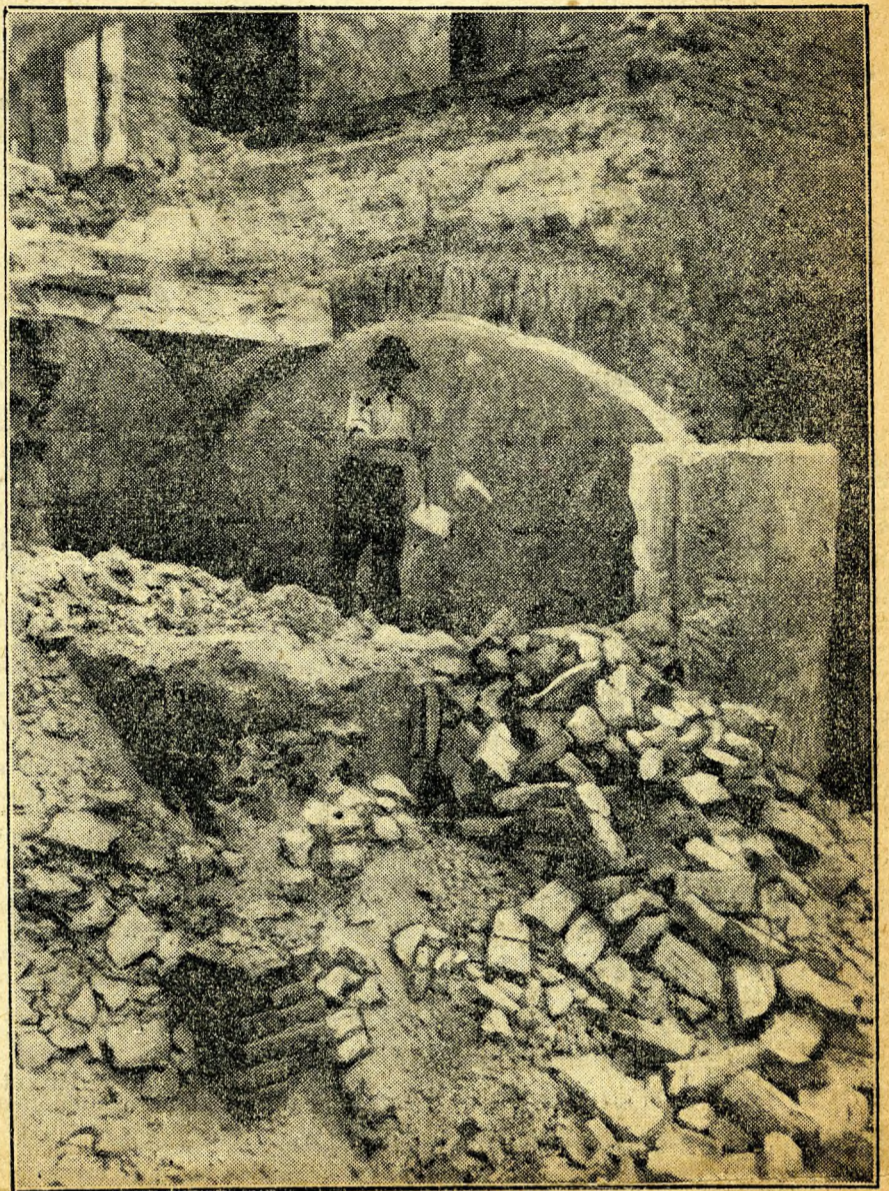
*

Szemben egy szép kis régi házon fehér szarvas, alatta emléktábla:

»Itt élt halt, nem halt... meghalva is él, aki így élt, mint a magyar nemzet díszé: Virág Benedek.«

Ahogy felágaskodva, tátott szájjal sillabizálok, csaknem elüt a villamos.

Oldalt bezárt kocsmá a három he-teshez.

A TABÁN ROMJAI

A kis ucca végén még állnak a házak, összebujva, egymásba bujva, mint bárányok a viharban, aminek forgószele már elsodorta a nyáj másik felét. Szinte remegnek és mintha vacognának a sötét bolthajtások. Az egyikén még »Kiadó egy ágy«, a másik már rezignált: behunyt ablakkal várja a taglót, homlokzatáról hull a hideg vakolat rémületében. Verkli állt meg a kapu előtt, méla-

busan nyekeregni kezd az üres udvar felé.

Tabán hattüdalát énekl.

*

Felhajtott gallérral, sietve osonok elő. Észre ne vegye valaki, hogy hozzatok tartozom, régi házak — valaki összetéveszt veletek s szórakozottan leüti csákányával hetyke szalmakalapom.